

7 בינואר 2015

לכבוד
מר רז נזרי
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי)
בפקס': 02-6466265

שלום רב,

הנדון: התנהלות לא חוקית של המשטרה במהלך חיפושיה אחר החשוד בפיגוע בדיזנגוף

אנו פונים אליך בבקשה שתורה לחקור את התנהלות המשטרה במהלך חיפושיה אחר נשאת מלחם, החשוד בביצוע הפיגוע בדיזנגוף, וכן שתורה על רענון הוראות החוק בעניין חיפושים בבתים בכלל, וחיפושים ללא צו בפרט, בקרב גורמי אכיפת החוק. כניסת שוטרים לדירותיהם של ערבים וחיפוש בהן במהלך החיפושים אחר החשוד, אך ורק בשל היותם ערבים וללא כל חשד סביר שמלחם מצא בהן מסתור, נעשו בחוסר סמכות ומהווים פרופיילינג פסול על בסיס לאום, הפוגע אנושות בכבודם ובפרטיותם של הדיירים, מתייג ומשפיל את כלל האוכלוסיה הערבית ומשדר מסר פסול לחברה כולה, והכל כמפורט להלן:

1. ביום 1 בינואר 2016 נורו למוות שני בני אדם ושבעה נפצעו בפיגוע בפאב "הסמטה" ברחוב דיזנגוף בתל אביב. זמן קצר לאחר האירוע התחווה זהותו של החשוד - נשאת מלחם, אזרח ישראלי תושב ערעה, וכוחות משטרה נרחבים החלו בסריקות וחיפושים אחריו. מלחם לא אותר עד היום.
2. במסגרת החיפושים, ערכו כוחות משטרה שורת פלישות לדירות, בעיקר של צעירים וצעירות פלסטינים המתגוררים בצפון תל אביב. השוטרים נכנסו לדירות, סרקו אותן ותחקרו את דייריהן, וזאת ללא צווי חיפוש.
3. בכלי תקשורת שונים אשר דיווחו על התופעה הופיעו עדויותיהם של כמה מהדיירים הערביים שבדירותיהם בוצע חיפוש, ואשר שרטטו את דפוס הכניסה לבתים, החקירות והחיפוש בהן. אחמד עאמר, מתמחה ברפואה המתגורר עם חברים בדירה שכורה ברמת אביב: "הם [השוטרים] לא ביקשו רשות, פשוט נכנסו ולא הציגו שום צו חיפוש. אחד מהם החל לתחקר את חבר שלי לגבי ההיכרות שלו עם המחבל. כשהחבר אמר לשוטר שהוא לא מכיר את המחבל, מיד הוא נענה בשאלה 'אתה בטוח באלף אחוז?'".¹ "הם ערכו

¹ נעם (דבול) דביר, חיפוש משטרתי בדירת ערבי ברמת אביב: "עשו בלגן והלכו", Ynet, 4.1.2016, <http://www.ynet.co.il/articles/0.7340.L-4748572.00.html>

חיפוש מקיף כולל הוצאת בגדים מהארון והפיכת המיטה, כאילו אותו מחבל יכול להסתתר במדף".²

פעיל חד"ש, מחמד עבד אל-קאדר, המתגורר אף הוא ברמת אביב, העלה בעקבות החיפוש בדירתו את הפוסט הבא לפייסבוק:

"בניין חדש, 7 קומות, 28 דירות, אבל רק דירה אחת חשודה, דירה מספר 20 קומה 5. דפיקה 'קלה' בדלת, משטרה, לצערי הרב היה צפוי. מכל הבניין, ישירות לקומה 5 דירה 20 אבל זה 'רנדומלי' כמובן.

טוב זה לא כסף כאשר מוחמד, מוחמד וקסאם יושבים בדירה בקור הזה, יותר מדי 'קיצוניות' באותו זמן.

אז יאללה וואחד תעודות, וואחד בדיקה בדירה, וואחד חיפוש.

ולא, לא ממשיכים את החיפוש לדירה הבאה לחפש את נשאת מלחם, מזמינים מעלית והולכים לדירת הערבים הקרובה ביותר, ניתן לחפש בווייז: בעוד 200 מטרים, דירה של ערבים".³

חאבייר סידאווי, סטודנט לסיעוד, סיפר כי במהלך התחקור נודע לשוטרים כי הוא במקורו מערעה, יישובו של מלחם: "ברגע שידעו שאנחנו מערעה נכנסו ללחץ והזמינו עוד חוקרים, חלקם במדים אזרחיים, ותחקרו אותנו [...] לא ראינו שום צו חיפוש [...]".⁴

4. מהידיעות בתקשורת עולה עוד כי חיפושים דומים, ללא הצגת צווי חיפוש, התבצעו בדירות נוספות בצפון תל אביב שבהן מתגוררים פלסטינים, לרבות במעונות הסטודנטים של אוניברסיטת תל אביב. תגובת המשטרה לחיפושים התפרסמה בעיתון "הארץ", ולפיה "החיפושים המתבצעים בדירות מגורים מבוצעים על פי חוק ובהסכמת הדיירים".⁵

5. קביעה זו חסרת שחר ונטולת כל בסיס, ולא בכדי נמנעה המשטרה מלפנות לבית המשפט לקבלת צווי חיפוש, אף שבחלק מהמקרים הוא התבצע למעלה משתי יממות לאחר הפיגוע. על מנת לחדור לביתו של אדם ללא צו המתיר זאת, ולבצע בו חיפוש במהלך מרדף אחר עבריין נמלט תוך פגיעה בזכויות החוקתיות לפרטיות ולכבוד, נדרשים חשד לכך שדירה מסוימת משמשת מקום מקלט ומפלט, ויסוד סביר להנחה שהאדם אחריו מחפשים אכן מצוי במקום הקונקרטי (עפ' 522/78 בירמן נ' מדינת ישראל, פ"ד לג(3) 326

---

² ג'קי חורי, צעירים ערבים בתל אביב: חיפשו בבתינו אחר המחבל "כאילו הוא מסתתר במדף", אתר "הארץ", 4.1.2016. <http://www.haaretz.co.il/news/politics/.premium-1.2814694>

³ אורלי נוי, המשטרה פושטת על דירות של ערבים בחיפוש אחר היורה מדיזנוף, שיחה מקומית 3.1.2016. <http://mekomit.co.il/%D7%97%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%A9%D7%98%D7%A8%D7%AA%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%A0%D7%A8%D7%97%D7%91%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%93%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%A9%D7%9C-%D7%A6%D7%A2%D7%99>

⁴ ר' ה"ש 2

⁵ שם

(1979), פסקה 4). דפוס החיפושים המשטרתיים בדירות מגורים בצפון תל אביב, אשר המכנה המשותף להם מתמצה בזהותם הלאומית של דייריהן, מעיד על כך שלמשטרה לא היה כל חשד ובסיס להנחה לפיה מלחם נמצא בדירה כלשהי, אלא שהיא פעלה על פי הנחת יסוד נואלת ומשפילה, לפיה מלחם יבקש – ויקבל – מקלט אצל מי ששותף למוצאו הלאומי.

6. הרפלקס המשטרתי המכתיב הנחת עבודה לפיה ערבים יעניקו מקלט למחבל נמלט אך בשל שותפות לזהות אתנית, ועל כן מותר לפרוץ לדירותיהם ולפגוע בזכויותיהם החוקתיות לפרטיות ולכבוד, מהווה פרופיילינג גזעי פסול; ייחוס חשד ומסוכנות לאדם או לקבוצת אנשים בשל השתייכותם לקבוצה אתנית, לאומית, גזעית או דתית, אף שלא קיימים כל מידע ואינדיקציה הקושרים אותם באופן אינדיבידואלי לעברה או לפעילות המסכנת את הציבור, ממש כמו במקרה זה, שבו הפכו כלל הערבים הגרים בצפון תל אביב, ובפרט אלה שהגיעו מיישובי ואדי ערה, לסייענים בפוטנציה.

7. גם טענת המשטרה בתגובתה לעיתונות, לפיה החיפושים התבצעו בהסכמת הדיירים – טענה ממנה עולה לכאורה כי הסכמתם מכשירה חוקיות חיפוש שהתבצע ללא צו, מופרכת לחלוטין נוכח פערי הכוחות המובנים בין שוטרים לאזרחים מן השורה בכלל, ולאזרחים ערבים בפרט, ובשל ההקשר בו נערך החיפוש. על מנת להכשיר חיפוש ללא צו נדרשת הסכמה מפורשת של הדיירים לו, וזאת לאחר שהובהרה להם זכותם לסרב. אם התבקשה כלל הסכמת הדיירים במקרים שבפנינו, ואם ניתן להם ההסבר הנדרש, אין לכך זכר בעדויות הדיירים. נהפוך הוא. כל שידוע הוא שהמשטרה דפקה בדלת, וזו נפתחה. בנסיבות אלה, כניסת המשטרה לבתייהם נעשתה שלא כדין.

8. לעניין זה יפים דברי בית המשפט העליון בפרשת **בן חיים** :

"[...] ניתן להניח כי פעמים רבות, ובמיוחד אצל אזרחים נורמטיביים ושומרי חוק, עצם המפגש עם שוטר המבקש לערוך חיפוש בכליו, על גופו או בביתו של אדם גורם לתחושות של מתח נפשי וחשש, שעלולות גם הן להביא לכך שהאדם יחשוש מלעמוד על זכויותיו; וזאת, אף אם אלה ידועות לו. אכן, ניתן לומר שככלל בנסיבות בהן אדם נפגש עם שוטר המבקש לערוך חיפוש על גופו, בכליו או בביתו רצונו העיקרי של האדם מושא החיפוש הוא להביא לסיום המפגש מהר ככל הניתן. בנסיבות אלה אותו אדם עשוי לסבור כי סירוב להסכים לביצוע החיפוש עלול להביא לעיכובו או למעצרו ולמצער לעורר חשד נגדו. הסכמה שניתנת בנסיבות אלה, שמשמעותה היא ויתור על הזכות החוקתית לפרטיות כלפי השוטר המבקש לערוך את החיפוש, איננה הסכמה מדעת; שכן היא אינה מבטאת בחירה אמיתית ואוטונומית של האזרח לוותר על זכויותיו" (רע"פ 10141/09 **בן חיים נ' מדינת ישראל** (6.3.2012), פסקה 27 לפסק דינה של השופטת בייניש).

9. זאת ועוד. עצם תיוגה של האוכלוסיה הערבית, הפרופיילנג, כרוך בהשפלה קשה ובפגיעה אנושה לא רק בדייריהם הפלסטינים של הבתים שבהם התבצע החיפוש אלא אף בפגיעה עמוקה וכואבת בכלל אזרחיה הערבים של המדינה; פגיעה הנובעת מכך שמדינתם שלהם מסווגת אותם, אך בשל מוצאם, כמי שחשודים אוטומטית בנכונות לסייע לרוצחם של חפים מפשע. למרבה הצער, בכך לא תם הנזק העצום שגרמה עבודת המשטרה לאוכלוסייה הערבית ולחברה כולה. תיוג אוכלוסיה שלמה המתבצע על ידי רשות שלטונית מחלחל הלאה, מטה, מזין ומקבע את ההפליה הקשה בה נתקלים ממילא אזרחי ישראל הערבים מדי יום בשוק העבודה, בבואם לשכור או לקנות דירה, במקומות בלוי.

לאור האמור לעיל נבקשך להורות על חקירת החיפוש שהתבצעו שלא כחוק בבתיים של פלסטינים תושבי תל אביב במהלך החיפוש אחר המחבל מדיזנגוף, וכן שתדרוש כי יובהר לגורמי אכיפת החוק הדין בעניין חיפושים בבתיים בכלל וחיפושים ללא צו בפרט.

בכבוד רב ובברכה,
טל חסין, עו"ד

העתק: תני"צ שאול גורדון, יועמ"ש משטרת ישראל, בפקס: 02-5898762